

Monumentnummer*: 523679

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Status rijksmonument
Inschrijving register* 22 april 2002
Kadaster deel/nr 82919/55

Woonplaats* Harderwijk
Gemeente* Harderwijk
Provincie* Gelderland

Kadastrale gemeente* Harderwijk
Sectie* D
Kadastraal object*
Appartement aanduiding
Grondperceel 10463

Omschrijving**

Inleiding

KERK met TOREN, CONSISTORIE en KERKENRAADSKAMER uit 1932, ontworpen door de Harderwijkse architect P.H. van Lonkhuyzen, onder invloed van de Amsterdamse School. In 1961 en 1986 is de kerk linksachter uitgebreid, deze bouwdelen vallen niet onder de bescherming.

Omschrijving

Op de hoek van de Friese Gracht en de Stationslaan gelegen KERKGEBOUW met bijbehorende TOREN, CONSISTORIE en KERKENRAADSKAMER van de Gereformeerde Gemeente. De kerk is genoemd naar de wijknaam (Plantagebuurt). De voorloper van deze kerk stond buiten de Smeepoort, daar waar nu de singel loopt. Oorspronkelijk bevond zich op de huidige plaats een villa, die voor de bouw van de kerk is gesloopt. De geheel in baksteen opgetrokken kerk bezit een kruisvormige plattegrond en een slanke toren. De naar ontwerp van P.H. van Lonkhuyzen gebouwde kerk werd in 1933 in gebruik genomen. De eerste steen werd op 20 oktober 1932 gelegd. Aannemer was J.W. van Westrenen. In 1962 en 1987 werd aan de noordzijde van de kerk een nieuwe aanbouw geplaatst en uitgebreid. Het grote venster in de noordelijke dwarsarm werd aan de onderzijde voor een deel dichtgezet, waarbij de decoratieve glas-in-loodpanelen naar boven werden geplaatst. Rechts naast de kerk bevindt zich de pastorie (Stationslaan 134), die niet onder de bescherming van de kerk valt.

De KERK is opgetrokken op een kruisvormig grondplan, waarvan de dwarsarmen slechts weinig korter zijn dan het schip. Het gebouw bezit twee elkaar kruisende zadeldaken tussen topgevels. In de oksel tussen het schip en de noordelijke dwarsarm bevindt zich een

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

slanke bakstenen TOREN met een steile vierzijdige spits. Aan weerszijden van de zuidelijke dwarsarm bevinden zich kleine AANBOUWTJES, waarin een bijruimte, met een zadeldakje evenwijdig aan het schip en voorzien van een portaaltje. Tegen de hoge koorgevel bevindt zich een hoge smallere aanbouw, eveneens voorzien van een zadeldak als wat lager geplaatste verlenging van dat van het koor. Deze aanbouw bevat van oudsher de CONSISTORIEKAMER. Haaks op deze aanbouw is een volgend bouwdeel geplaatst, de KERKENRAADSKAMER, bestaand uit één bouwlaag met een schilddak. In de hoek tussen deze kerkenraadskamer en de noordelijke dwarsarm van de kerk is in 1962 een uitbreiding gerealiseerd, in 1987 tegen het dwarsschip verder uitgebreid met een moderne aanbouw, bestaande uit één bouwlaag met een plat dak met omgaande schilden.

De GEVELS van het gehele kerkgebouw en de uit de bouwtijd daterende aanbouwen zijn opgetrokken in donkerrode baksteen in noors verband. De lintvoegen zijn verdiept uitgevoerd. De hoge plint is in iets afwijkende kleur baksteen gemetseld en sluit aan de bovenzijde af met een rollaag of met de bakstenen lekdorpels van de vensters. De gevels sluiten aan de bovenzijde af met geprofileerde houten bakgoten op klossen. Het dak bezit gesmoorde romaanse pannen, op de zadeldaken van de kleine bijruimten zijn deze pannen vervangen. De torenspits draagt leien in maasdekking. De voorgevel van de kerk bevat in de middenas het hoofdportaal, vanaf het trasraam omlijst door een brede, uit zes rollagen bestaande rondboog met trapsgewijs gevormde dagkanten, doorgezet in de archivoltten. De rondboog wordt gesloten met een brede, dubbele blankhouten strokendeur met smeedijzeren gehengen. Voor de ingang bevindt zich een drie treden hoog, aan de voorzijde halfcirkelvormig bordes. Aan weerszijden van het portaal bevinden zich drie kleine rondboogvensters met gezamenlijke lekdorpel en gekleurde glas-in-loodramen. De hoge topgevel bevat een groot paraboolvormig venster met brede bakstenen montants, omlijst door een twee-en-een-half-steens rollaag. De smalle vensterstroken bezitten gekleurd glas-in-lood. In de top van de gevel bevinden zich drie lichtspalten, onderbroken door tegels, waardoor de indruk van galmgaten ontstaat. De geveltop wordt afgesloten door een bakstenen lijst en een rollaag.

De TOREN bevat aan de voorzijde een rondboogingang met blankhouten strokendeur met rondboogvormige bovenzijde en smeedijzeren gehengen. De linkerzijde bevat drie kleine rondboogvenstertjes met glas-in-lood. Voorts bezit de toren een zeer lange en smalle lichtspleet, die aan de bovenzijde eindigt in drie gefacetteerde, uitstekende stenen platen. Hierboven bevinden zich aan alle zijden twee rechthoekige deels herstelde galmgaten en geheel bovenin vierkante geglazuurde bakstenen wijzerplaten, die aan de onderzijde rusten op kleine consoles. De bovenzijde van de wijzerplaten ligt deels in de verjongde top van het torenlichaam. De met leien gedekte spits heeft een licht overstek en wordt bekroond met een windvaan.

Van de linker zijgevel van de kerk gaat het transept geheel schuil achter aanbouwen. Het muurwerk rechts naast de toren bezit drie slanke rondboogvensters met gekleurd glas-in-lood. De top van de noordelijke transeptarm is uitgevoerd zoals de westgevel. De rechter zijgevel van de kerk, de zuidgevel, bezit geheel links drie rondboogvensters conform die van de linker zijgevel. De hoge transeptgevel is uitgevoerd zoals de noordelijke transeptgevel. De lage aanbouwen bezitten in de smalle zijde een ingang met rondboogvormige afsluiting en een blank houten strokendeur met rondboogvormige bovenzijde en smeedijzeren gehengen. De topgeveltjes hierboven sluiten langs de schuine zijden af met een laag strekken en een rollaag. In de brede zijde van deze aanbouwen bevinden zich kleine vensters met gekleurd glas-in-lood. De oostelijke gevel van het complex wordt gevormd door de gevel van de consistorie. Deze heeft een reeks smalle vensters met vernieuwde ramen. In de top van de gevel bevindt zich een smal rechthoekig venster en geheel bovenin een luik. De gevels van de kerkenraadskamer zijn gewijzigd. Het dak van deze aanbouw is aan beide zijden voorzien van een lange strook dakkapellen met vernieuwde dubbele enkelruits draairamen. Het INTERIEUR van de kerk is gaaf bewaard gebleven. De kruisvormige plattegrond kent een kort schip. De ruimte is in hout overwelfd en wordt gedomineerd door de zware, van de hoeken van de viering opgaande ribben, die grote paraboolbogen vormen. Deze ribben en de gordelbogen, tot 1987

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

grijs, zijn thans paars-rose geschilderd en contrasteren zo met het gebroken wit geschilderde gewelfhout en de muren. Alle vensters zijn voorzien van gekleurd glas-in-loodramen in geometrische motieven. Tegen de oostelijke wand staat het grote, uit de bouwtijd stammende orgel waarvan het instrument niet onder de bescherming valt, in 1933 gebouwd door J. de Koff en Zn. De niet door een kast aan het gezicht onttrokken pijpen herhalen het parabool-motief van de gewelfribben. De speeltafel is naar beneden gehaald en staat nu op de plaats van de rechter serie ouderlingen-banken. Van de kansel en de aangrenzende banken is het eikenhout bewaard onder een recente triplex beplating. Van het oude interieur zijn ook de oude blankhouten banken bewaard gebleven. Het bankenplan bestaat uit drie rijen lange banken in het schip, gescheiden door twee paden, vanaf het begin van de viering geknikt doorgezet in de transeptarmen. Het schip telt drie traveeën, waarvan de achterste voor wat betreft het onderste gedeelte, ingenomen wordt door de ontvangstruimte. Hierboven bevindt zich de tribune.

Waardering:

De KERK met TOREN, CONSISTORIEKAMER en KERKENRAADSKAMER is een ontwerp door P.H. van Lonkhuysen, uit 1932.

- Van architectuurhistorische waarde als gaaf bewaard gebleven voorbeeld van een Gereformeerde kerk in de sfeer van de Amsterdamse School. Dit geldt voor de hoofdvorm, evenals voor de gevelindeling en de meeste details, zoals de portalen, de vensters, het glas-in-lood, de afwerking van de gevels en verschillende onderdelen van het oorspronkelijke interieur. De kerk is opgetrokken op een traditioneel grondplan en bezit eveneens op de traditie teruggrijpende bouwvormen. Voor de bouwtijd karakteristiek zijn echter vooral de proporties, de vorm van de houten overwelfing en het glas-in-lood in bijpassende geometrische motieven.

- Van stedenbouwkundige waarde vanwege de markante ligging, waardoor de bouwmassa een rol speelt in het beeld van zowel de singelgordel, als van de Stationslaan.

Hoofdcategorie

Religieuze gebouwen

Subcategorie

Kerk en kerkonderdeel

Functie

Kerk

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument